

กรอบการพัฒนากิจกรรมเชิงพื้นที่
ตำบลหนองสรวง อำเภอหนองกุงศรี
ปี ๒๕๖๙

สำนักงานเกษตรอำเภอหนองกุงศรี
จังหวัดกาฬสินธุ์

คำนำ

การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรตำบลหนองสรวง อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ จัดทำขึ้นตามโครงการพัฒนาชุมชน ประจำปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ ของกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ.๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ Supply chain ผลผลิตทางการเกษตรของอำเภอ มุ่งเน้นถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนให้มากที่สุด ซึ่งข้อมูลที่ได้มาจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนโดยผ่านผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อาสาสมัครเกษตร และผู้แทนเกษตรกรระดับหมู่บ้าน ตลอดจนหน่วยงานราชการต่างๆ ในพื้นที่ อำเภอหนองกุงศรี

การศึกษาวិเคราะห์ข้อมูล ตามโครงการแผนพัฒนาด้านการเกษตรฉบับนี้ ผู้จัดทำขอขอบพระคุณผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรท้องถิ่นและผู้เข้าร่วมการประชุมทุกท่าน ที่ให้ข้อมูลและร่วมมือเป็นอย่างดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแผนพัฒนาการเกษตรฉบับนี้จะสามารถทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรในอำเภอหนองกุงศรีดีขึ้นและยั่งยืนสืบไป

สำนักงานเกษตรอำเภอหนองกุงศรี

ธันวาคม ๒๕๖๘

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป	๑
<u>ข้อมูลด้านกายภาพ</u>	
๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	๑
๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่	๑
๑.๒ อาณาเขต	๑
๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง	๒
๒. ลักษณะภูมิประเทศ	๒
๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม	๓
๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน	๓
๒.๓ กลุ่มชุดดิน	๔
๓. ลักษณะภูมิอากาศ	๖
๓.๑ ฤดูกาล	๖
๓.๒ ปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิ	๖
๔. เส้นทางคมนาคม	๖
๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล	๖
๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ	๖
๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	๗
๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ	๗
๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ	๗
๖. การใช้ประโยชน์ที่ดิน	๗
<u>ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ</u>	๘
๑. ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญ	๘
๒. สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI	๘
<u>ข้อมูลด้านสังคม</u>	
๑. ข้อมูลเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร	๙
๑.๑ เกษตรกร	๙
๑.๒ องค์กรและสถาบันเกษตรกร	๑๒

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ	๑๔
๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ	๑๔
๑.๑ แหล่งน้ำหลัก	๑๔
๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม	๑๔
๑.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต	๑๕
๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก	๑๖
๑.๕ ต้นทุนการผลิต	๑๖
๑.๖ สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด	๑๗
๑.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่	๑๗
๒. การวิเคราะห์ Supply chain	๑๘
บทที่ ๓ บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๒๐
๑. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ	๒๐
๒. สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๒๖
บรรณานุกรม	๒๘

บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป

๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

๑. ลักษณะที่ตั้ง ของตำบลหนองสรวง อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของอำเภอหนองกุงศรี ห่างจากที่ว่าการอำเภอหนองกุงศรี ประมาณ ๓๔.๗ กิโลเมตร และห่างจากอำเภอเมือง ประมาณ ๔๘.๘ กิโลเมตร มีพื้นที่ ๓๔,๔๕๕.๖๔ ไร่

๑.๒. อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดตำบลหนองหินและติดเขื่อนลำปาว

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลหนองบัว

ทิศตะวันออก ติดต่อกับเขื่อนลำปาว

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลดงมูล



ภาพแสดงอาณาเขตติดต่อกับอำเภอหนองกุงศรี

๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

- มีเขตการปกครอง ๑๑ หมู่บ้าน เทศบาลตำบล ๑ แห่ง (เทศบาลตำบลหนองสรวง)

ตารางแสดงเขตการปกครอง ตำบลหนองสรวง อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

ตำบล หมู่ที่	ตำบลหนองสรวง	ผู้นำชุมชน	ตำแหน่ง
๑	เทศบาลหนองสรวง/บ้านหนองสรวง	นางสาวนันทรี วิเศษ	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๑
๒	เทศบาลหนองสรวง/บ้านหนองสรวง	นายสันติ บุญไสย	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๒
๓	เทศบาลหนองสรวง/บ้านนาบง	นายสนุน สมคำศรี	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๓
๔	เทศบาลหนองสรวง/บ้านหนองสรวง	นายสมพงษ์ โสภามาตร	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๔
๕	เทศบาลหนองสรวง/บ้านนาอวน	นายไสว ภูมทอง	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๕
๖	เทศบาลหนองสรวง/บ้านคำโอง	นายสุภาพ มาตรา	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๖
๗	เทศบาลหนองสรวง/บ้านทับปลา	นายบั้งอร แดงรัตน์	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๗
๘	เทศบาลหนองสรวง/บ้านนาบง	นายเทอด กุลชะโมรินทร์	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๘
๙	เทศบาลหนองสรวง/บ้านคำแคน	นายวัน ไชยสาร	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๙
๑๐	เทศบาลหนองสรวง/บ้านหนองสรวง	นายสุป็น นามรัตน์	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๑๐
๑๑	เทศบาลหนองสรวง/บ้านนาบง	นางคำใหม่ แสนวงศ์	ผู้ใหญ่บ้าน ม.๑๑

ตารางสรุปเขตการปกครอง ตำบลหนองสรวง อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

ตำบล	เนื้อที่ทั้งหมด(ไร่)	อบต	เทศบาลตำบล	จำนวน หมู่บ้าน	จำนวน บ้าน (ครัวเรือน)
หนองสรวง	๓๔,๔๕๔.๖๔		๑	๑๑	๑,๑๒๘

๒. ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)

ภูมิประเทศ โดยทั่วไปของตำบลหนองสรวง มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มอยู่ทางทิศ ตะวันออกเฉียงเหนือ ของอำเภอหนองกุงศรีและตั้งอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดกาฬสินธุ์มีแนวเขตทางทิศเหนือติด เขตอำเภอสามชัย มีแม่น้ำลำปาวไหลผ่าน

แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์



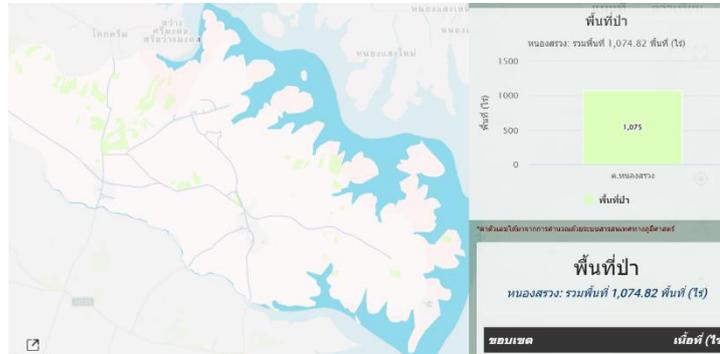
ภาพแสดงภูมิประเทศตำบลหนองสรวง อำเภอหนองกุงศรี

(ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๘)

๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม

พื้นที่ป่าตำบลหนองสรวง อำเภอหนองกุงศรี มีสภาพป่าไม้ที่ยังไม่ถูกทำลาย เหลืออยู่เพียงเล็กน้อยตามหัวไร่ปลายนาของเกษตรกร และบริเวณที่สาธารณณะโดยทั่วไป มีประมาณ ๑,๐๗๔.๘๒ ไร่

แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์



ภาพแสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอหนองกุงศรี

(ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๘

แสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอหนองกุงศรี

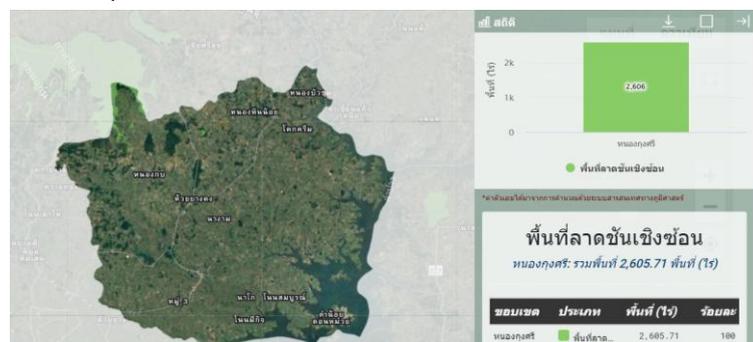
ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด	พื้นที่ป่าไม้ (ไร่)	คิดเป็นร้อยละ
หนองสรวง	๓๔,๔๕๔.๖๔	๑,๐๗๔.๘๒	๓.๑

ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๘

๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน

สภาพทั่วไปของอำเภอหนองกุงศรี จะมีพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดจากทางทิศตะวันตก ลาดต่ำไปทางทิศตะวันออกจดกับเขื่อนลำปาว และลอนลูกคลื่นจะมีความสูงแตกต่างกันไป ส่วนมากประชากรพื้นฐานอาศัยอยู่บนพื้นที่ราบสูง เพราะถ้าเป็นราบลุ่มแล้วน้ำจะท่วมขังนานถึง 1-2 เดือน ส่วนตามที่ราบลุ่มจะมีแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น ลำห้วย และพื้นที่ทำนาของเกษตรกร

แผนที่แสดงความลาดชันของอำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์



ภาพแสดงความลาดชันอำเภอหนองกุงศรี

(ที่มา <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๘

๒.๓ ลักษณะดิน และกลุ่มชุดดิน

ดินในตำบลหนองสรวง อำเภอหนองกุงศรี มีกลุ่มชุดดินเหมาะสมกับการปลูกพืชจำนวน ๓ กลุ่มชุดดิน โดยมีรายละเอียด ดังนี้



ข้อมูลกลุ่มชุดดินอำเภอหนองกุงศรี

(ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ. ๒๕๖๗)

๑) กลุ่มชุดดินที่ ๓๕

ลักษณะเด่นกลุ่มดินร่วนหยาบลึกปานกลางที่เกิดจากการสลายตัวหรือพัดพาตะกอนเนื้อหยาบมาทับถมบนชั้นหินผุในช่วงความลึก ๕๐ ถึง ๑๐๐ เซนติเมตรจากผิวดินปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดมาก การระบายน้ำดีถึงดีปานกลางความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

สมบัติของดินเป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุดิบกำเนิดดินพวงตะกอนลำน้ำหรือการสลายตัวผุพังอยู่กับที่หรือการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถมของวัสดุเนื้อหยาบวางทับอยู่บนชั้นหินผุหรือชั้นดินเหนียวพบบริเวณพื้นที่ตอนที่มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยเป็นดินลึกมีการระบายน้ำดีปานกลางเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วนส่วนดินชั้นล่างในระดับความลึก ๕๐-๑๐๐ เซนติเมตรเป็นดินเหนียวดินเหนียวปนเศษหินหรือเป็นชั้นหินผุสีดินบนเป็นสีน้ำตาลดินล่างเป็นสีน้ำตาลปนเทาบางแห่งมีจุดประสีแดงและมีศิลาแลงอ่อนปะปนอยู่จำนวนมากดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติตามปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดปานกลางการใช้ประโยชน์ส่วนใหญ่เป็นป่าเต็งรังป่าละเมาะและไม้พุ่มพืชไร่ที่ปลูกได้แก่ข้าวโพดถั่วเขียวแตงโมแต่มักให้ผลผลิตต่ำปัญหาดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำในช่วงฤดูฝนดินเปียกและเกินไประบายน้ำไปสำหรับพืชไร่บางชนิดและหน้าดินค่อนข้างเป็นทรายหนา

แนวทางการจัดการดินเพื่อการปลูกพืชปลูกข้าวปลูกพืชผักหรือผลไม้ชุดหลุมปลูกขนาด ๕๐ * ๕๐ * ๕๐ เซนติเมตรปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒๐- ๓๕ กิโลกรัมต่อหลุมร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์ น้ำมีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำปลูกพืชไร่หรือพืชผักเลือกพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒-๓ ตันต่อไร่หรือใช้กับปุ๋ยพืชสดและจัดการระบบให้น้ำในแปลงปลูก

๒) กลุ่มชุดดินที่ ๓๖

ลักษณะเด่นกลุ่มดินร่วนหยาบลึกมากที่เกิดจากตะกอนริมแม่น้ำเมื่อมีปฏิกิริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงปานกลางการระบายน้ำดีถึงดีปานกลางความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

สมบัติของดิน เป็นกลุ่มชุดดินที่มีวัตถุดิบกำเนิดดินเป็นพวงตะกอนลำน้ำที่มีลักษณะการทับถมเป็นชั้นๆของตะกอนลำน้ำในแต่ละช่วงเวลาพบบนสันดินริมน้ำหรือที่ราบตะกอนน้ำพาเป็นพื้นที่ตอนที่มีสภาพพื้นที่

ค่อนข้างราบเรียบเป็นดินลึกมีการระบายน้ำดีถึงตีปานกลางเนื้อดินเป็นพวกดินร่วนหรือดินร่วนหยาบสีดินเป็นสีน้ำตาลอ่อนอาจพบจุดประสีเทาและสีน้ำตาลในชั้นดินล่างในบางบริเวณมีแร่ไมก้าหรือก้อนปูนปะปนอยู่ด้วย ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลาง

การใช้ประโยชน์ใช้เป็นที่อยู่อาศัยปลูกผักและสวนไม้ผลและยาสูบ

ปัญหาในช่วงฤดูฝนน้ำในลำน้ำอาจเอ่อล้นฝั่งทำความเสียหายให้แก่พืชผลได้

แนวทางการจัดการดินเพื่อการปลูกพืช

ปลูกข้าวปลูกพืชผักหรือผลไม้เลือกพื้นที่ที่ไม่เสี่ยงต่อการน้ำท่วมขังชุดหลุมปลูกขนาด ๕๐ * ๕๐ * ๕๐ ปรับปรุงด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒๐- ๓๕ กิโลกรัมต่อหลุมมีวัสดุคลุมดินปลูกพืชคลุมดินปลูกพืชแซมทำแนวรั้วหรือทำฐานหญ้าแฝกเฉพาะต้นในช่วงการเจริญเติบโตก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิตใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำตามชนิดที่ปลูกจากระบบการให้น้ำ

ในแปลงปลูกพืชไร่หรือพืชผักจากระบบปลูกพืชหมุนเวียนให้มีการปลูกพืชบำรุงดินอยู่ด้วยปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒-๓ ตันต่อไร่หรือโลกบปุ๋ยพืชสดมีวัสดุคลุมดินเพื่อรักษาความสามารถในการผลิตของดินไว้ไม่ให้เสื่อมโทรมลงจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

๓) กลุ่มชุดดินที่ ๔๐

ลักษณะเด่น กลุ่มดินทรายที่มีชั้นดินดานอินทรีย์ภายในความลึก ๑๐๐ ซม. จากผิวดิน ปฏิกริยานเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลางการระบายน้ำค่อนข้างมากอยู่บนชั้นที่มีการระบายน้ำดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

สมบัติของดิน เป็นกลุ่มชุดดินที่พบบริเวณหาดทรายเก่าหรือสันทรายชายทะเล เกิดจากกะกอนทรายชายทะเลพบบนพื้นที่ดอนที่มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงเป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย เป็นดินลึกปานกลางถึงชั้นดานอินทรีย์มีการระบายน้ำดีปานกลาง เนื้อดินเป็นทรายจัด สีดินบนเป็นสีเทาแก่ ใต้ลงไปเป็นชั้นทรายสีขาวและดินล่าง ระหว่างความลึก ๕๐-๑๐๐ ซม. เป็นชั้นที่มีการสะสมของพวกอินทรีย์วัตถุ เหล็กหรือฮิวมัส สีน้ำตาล สีแดง

ชั้นเหล่านี้มีการเชื่อมตัวกันแน่นแข็งชั้นดานอินทรีย์ มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดปานกลาง

การใช้ประโยชน์ เป็นป่าชายหาดป่าละเมาะบางแห่งใช้ปลูกมะพร้าว มะม่วงหิมพานต์ หรือพืชไร่บางชนิด เช่น มันสำปะหลัง อ้อย สับปะรด

ปัญหา ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำมาก และเนื้อดินค่อนข้างเป็นทรายจัด ไม่มีธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืชหลงเหลืออยู่และพืชมักแสดงอาการขาดธาตุอาหารให้เห็น ในช่วงฤดูแล้งชั้นดานจะแห้งและแข็งมาก รากพืชไม่สามารถไชซอนผ่านไปได้ ส่วนในช่วงฤดูฝนจะเปียกแฉะและมีน้ำแช่ขัง

แนวทางการจัดดินเพื่อการปลูกพืช

ปลูกข้าว

ปลูกพืชผักหรือผลไม้

ชุดหลุมปลูกขนาด ๗๕x๗๕x๗๕ ซม. และทำลายชั้นดานอินทรีย์ ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๓๕-๕๐

กิโลกรัม/หลุม ปลูกพืชคลุมดิน มีวัสดุคลุมดิน ทำคันดินร่วมกับปลูกหญ้าแฝก ในช่วงการเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูกในพื้นที่ลุ่มต่ำทางระบายน้ำ เพื่อป้องกันการแช่ขังของน้ำในช่วงมีฝนตก

หนักปลูกพืชไร่หรือพืชผักเลือกชนิดพืชที่ใช้ปลูกให้เหมาะสมกับศักยภาพของดิน ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๓-๔ ตัน/ไร่

หรือโกลบพีชปุ๋ยพืชสด (หวานถั่วพรี ๑๐-๑๒ กิโลกรัม/ไร่ ถั่วพุ่ม ๘-๑๐ กิโลกรัม/ไร่ หรือปอเทือง ๖-๘ กิโลกรัม/ไร่

โกลบก่อนออกดอก ปล๋อยทิ้งไว้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ปลูกพืชคลุมดินหรือมีวัชคุคลุมดิน พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

๓ สภาพภูมิอากาศ

ลักษณะอากาศมีลักษณะร้อนชื้น อากาศเปลี่ยนแปลงไปตามฤดูกาล

ลักษณะภูมิอากาศ แบ่งออกเป็น ๓ ฤดู คือ ฤดูร้อน ฤดูฝน ฤดูหนาว

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือน มีนาคม – พฤษภาคม

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือน พฤษภาคม – กลางเดือนตุลาคม

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือน ตุลาคม – กุมภาพันธ์

๓.๑ ฤดูกาล

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนมีนาคมไปจนถึงกลางเดือนพฤษภาคม อากาศร้อนและแห้งแล้ง แต่บางครั้งอาจมีอากาศเย็น บ้างครั้งเกิดพายุฝนฟ้าคะนองและลมกระโชกแรงหรืออาจมีลูกเห็บตกก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนทุกปี เรียกว่า “พายุฤดูร้อน” อากาศร้อน จะมีอุณหภูมิระหว่าง ๓๕ – ๓๙.๙ องศาเซลเซียส ร้อนจัด มีอุณหภูมิประมาณ ๔๐ องศาเซลเซียสขึ้นไป

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม ฝนตกมากในช่วงเดือน พฤษภาคม – ตุลาคม แต่อาจเกิด “ฝนทิ้งช่วง” ซึ่งอาจนานประมาณ ๑ – ๒ สัปดาห์หรือบางปีอาจเกิดขึ้นรุนแรงและมีฝนน้อยยาวนานนับเดือน ในเดือนกรกฎาคม มีฝนตกเฉลี่ยประมาณ ๙๐๐ มิลลิเมตร

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงปลายเดือนกุมภาพันธ์ ในช่วงกลางเดือนตุลาคมนานราว ๑-๒ สัปดาห์ เป็นช่วงเปลี่ยนฤดูจากฤดูฝนเป็นฤดูหนาว อากาศแปรปรวนไม่แน่นอน อาจเริ่มมีอากาศเย็นหรืออาจยังมีฝนฟ้าคะนอง อากาศหนาวอุณหภูมิต่ำสุด ประมาณ ๑๕ องศา

๓.๒ ปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิ

อำเภอหนองกุงศรี มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่ำสุด ๐.๑-๑๐ มม. ช่วงเดือน ธันวาคมและมกราคมของทุกปีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยสูงสุด ๒๐๐-๓๐๐ มม. ช่วงเดือน มิถุนายนถึงกันยายน ของทุกปี

อำเภอหนองกุงศรีอุณหภูมิต่ำสุดอยู่ที่ ๑๘ องศาเซลเซียส อยู่ในช่วงเดือนมกราคมและธันวาคม อุณหภูมิสูงสุดอยู่ที่ ๔๒ องศาเซลเซียส อยู่ในช่วงเดือนเมษายน และอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีมีค่าประมาณ ๓๐ องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ร้อยละ ๗๕

๔ เส้นทางคมนาคม

๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล

อำเภอหนองกุงศรี มีการเดินทางระหว่างตำบลและหมู่บ้าน โดยใช้เส้นทางถนนลาดยาง และถนนคอนกรีต เป็นเส้นทางในการเชื่อมต่อ ขนส่งผลผลิตทางการเกษตร

๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างภาค/จังหวัด/อำเภอ

การคมนาคมติดต่อระหว่างจังหวัดและจังหวัด สามารถเดินทางได้หลายเส้นทาง โดยมี

๑) รถยนต์ การเดินทางโดยรถยนต์จากกรุงเทพฯ-กาฬสินธุ์ ระยะทาง ๕๑๙ กิโลเมตร ใช้เส้นทาง กรุงเทพฯ-สระบุรี-นครราชสีมา (ทางหลวงหมายเลข ๒) ถึงอำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น จากจังหวัด ขอนแก่นถึง อำเภอยางตลาด (บ้านฮ่องฮี) และเดินทางมาโดยใช้ถนนทางหลวงหมายเลข ๒๐๐๙ ประมาณ ๓๘ กิโลเมตรถึง อำเภอหนองกุงศรี เดินทางจากอำเภอหนองกุงศรีโดยใช้ถนนทางหลวง ๒๐๐๙ ๓๔.๗ กิโลเมตร ถึงตำบลหนองสรวง

๒) การเดินทางโดยรถโดยสารประจำทาง โดยมีการให้บริการรถประจำทางและมีรถตู้ประจำ ทางสายอุดร-กาฬสินธุ์ , รถตู้ประจำทาง สายหนองกุงศรี-กาฬสินธุ์ ของบริษัทขนส่งและบริการของเอกชน

๒.๑)ทางหลวงท้องถิ่น (อบจ.กาฬสินธุ์)

-สายโนนศรีสวัสดิ์-นาอวน

-สายหนองสรวง-โคกใหญ่

๕ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

ตำบลหนองสรวง อำเภอหนองกุงศรี เป็นพื้นที่อาศัยน้ำฝนในการทำการเกษตรเป็นหลัก ประมาณ ๑๐๐ % ของพื้นที่ทั้งหมดนอกจากนี้ยังแหล่งน้ำอื่นๆ ที่ใช้ในการเกษตรดังนี้

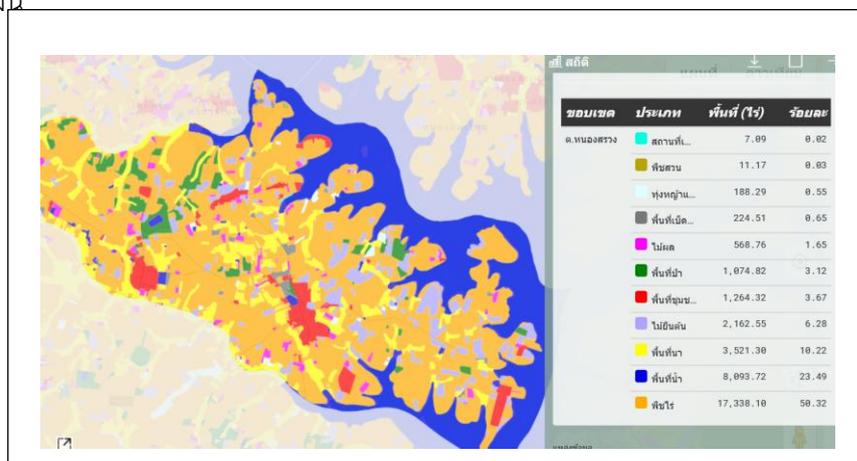
๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ ลำห้วย ๑ แห่ง พื้นที่ ๖๘๔ ไร่

๕.๒ สระเก็บน้ำ หนอง จำนวน ๕ แห่ง

๕.๓ บ่อบาดาล จำนวน ๑๒ แห่ง

๖ การใช้ประโยชน์ที่ดิน

ตำบลหนองสรวง อำเภอหนองกุงศรี มีพื้นที่ทั้งหมด ๓๔,๔๕๔.๖๔ ไร่ ประชากรมีอาชีพหลักคือ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมโดยพื้นที่ส่วนใหญ่เป็น โฉนด นส.๔จ สปก. ที่ราชพัสดุ และเอกสารสิทธิ์อื่นๆ เกษตรกรปลูกพืชเศรษฐกิจเป็นหลักได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง อ้อย ยางพารา ไม้ผล และพืชผักต่างๆ มีพื้นที่ทำการเกษตร ๒๐,๔๔๔.๗๕ ไร่ (ร้อยละ ๖๐ ของพื้นที่ตำบล) (นอกจากนี้ยังมีการใช้พื้นที่เพื่อเลี้ยงปลา และทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น) แรงงานภาคเกษตรส่วนใหญ่เป็นแรงงานในครัวเรือน เฉลี่ย ๓ คนต่อครัวเรือน การจ้างแรงงานมีมากช่วงปักดำ เกี่ยวข้าว ปลูก-ตัดอ้อย ซึ่งในปัจจุบันค่าแรงมีราคาสูงขึ้นมาก โดยเฉพาะช่วงที่มีการลงทำนาพร้อมๆกัน ค่าแรงสูงถึงวันละ ๓๐๐ บาท อีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้แรงงานสูงขึ้น เป็นเพราะว่ามีแรงงานวัยหนุ่มสาวไปทำงานภาคอุตสาหกรรมต่างถิ่นมากขึ้น ทำให้แรงงานภาคการเกษตรลดน้อยลง โดยมีรายละเอียด ดังนี้



แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

(ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๘)

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

ด้านการเกษตร ประชากรในตำบลหนองสรวง ร้อยละ ๗๐ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ ประกอบด้วย

- อาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ ๗๐ ของประชากรทั้งหมด
- อาชีพเลี้ยงสัตว์ร้อยละ ๓ ของประชากรทั้งหมด
- อาชีพรับจ้างร้อยละ ๘ ของประชากรทั้งหมด
- อาชีพค้าขายร้อยละ ๙ ของประชากรทั้งหมด
- อาชีพประมงร้อยละ ๑๑ ของประชากรทั้งหมด

๑. ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญ

ตำบลหนองสรวง อำเภอหนองกุงศรี พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจหลัก ได้แก่ข้าว มีพื้นที่ปลูกมาก จำนวน ๗,๐๘๘.๘๖ไร่ รองลงมา คือพืชไร่เช่นมันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน มีพื้นที่ปลูก จำนวน ๖,๔๐๘.๖๗ ไร่ และ ๕,๓๐๑ ไร่ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมี ยางพารามีพื้นที่ปลูก จำนวน ๕๗๐ ไร่ นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ปลูกไม้ผล และ พืชอื่นๆด้วย รวมแล้วตำบลหนองสรวงมีพื้นที่ทำการเกษตรประมาณ ๒๐,๔๔๔.๗๕ ไร่

ข้อมูลพืชเศรษฐกิจอำเภอหนองกุงศรี ปี ๒๕๖๘

ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด พื้นที่ทั้งหมด(ไร่)	พื้นที่ทางการเกษตร (ไร่)							รวม
		ข้าวนาปี	อ้อย โรงงาน	มัน สำปะหลัง	ยางพารา	ไม้ผล	พืชผัก	พืช อื่นๆ	
หนอง สรวง	๘๗,๙๕๗	๗,๐๘๘.๘๖	๕,๓๐๑	๖,๔๐๘.๖๗	๕๗๐.๓๔	๑๕๗.๕	๑๐.๒๕	๕.๒๗	๒๐,๔๔๔.๗๕

ที่มา สำนักงานเกษตรอำเภอหนองกุงศรี, พ.ศ.๒๕๖๘

ด้านการประมง มีการเลี้ยงปลานิลในกระชัง

ด้านปศุสัตว์ เป็นการประกอบอาชีพในลักษณะเป็นอาชีพเสริมเช่น เป็ด ไก่ โค กระบือ สุกร เป็นต้น

- โค ๘๕๕ ตัว
- กระบือ ๑๒๕ ตัว
- สุกร ๖๐ ตัว
- เป็ด ๕๒๑ ตัว
- ไก่ ๑๑๕ ตัว

๒. สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI

สินค้าอัตลักษณ์ประจำถิ่นคือ มะม่วงมหาชนก และกำลังอยู่ระหว่างการขอรับรอง สินค้า GI ภูมิปัญญาท้องถิ่น

อาชีพหลัก การเกษตร เช่น ปลูกข้าว ปลูกมันสำปะหลัง อ้อย ยางพารา การเลี้ยงสัตว์ เช่น โค กระบือ สุกร ปลาในกระชัง เป็ด ไก่พื้นบ้าน

อาชีพรอง การทอผ้าด้วยมือ เช่น ผ้าห่ม ผ้ามัดหมี่ ผ้าไหมมัดหมี่ การจักสาน เช่น สานกระติบข้าว

ข้อมูลด้านสังคม

ประชากรของตำบลหนองสรวงตามข้อมูล จปฐ. ปี ๒๕๖๘ ตำบลหนองสรวง
จำนวนประชากรจำแนกตามช่วงอายุในข้อมูล จปฐ. ปี 2568 ระดับ ตำบล

ประเทศไทย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดกาฬสินธุ์ อำเภอหนองกุงศรี ตำบลหนองสรวง
มีครัวเรือนทั้งหมด 1,128 ครัวเรือน
จำนวนประชากรที่อาศัยอยู่จริง ทั้งหมด 4,270 คน
เพศชาย 2,100 คน
เพศหญิง 2,170 คน
LGBTQI+ 0 คน

ที่	ช่วงอายุ	เพศชาย		เพศหญิง		LGBTQI+		รวม	
		คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ
1	น้อยกว่า 1 ปีเต็ม	1	0.02	4	0.09	0	0.00	5	0.12
2	1 ปีเต็ม - 2 ปี	12	0.28	18	0.42	0	0.00	30	0.70
3	3 ปีเต็ม - 5 ปี	40	0.94	40	0.94	0	0.00	80	1.87
4	6 ปีเต็ม - 12 ปี	177	4.15	157	3.68	0	0.00	334	7.82
5	13 ปีเต็ม - 14 ปี	60	1.41	55	1.29	0	0.00	115	2.69
6	15 ปีเต็ม - 18 ปี	110	2.58	110	2.58	0	0.00	220	5.15
7	19 ปีเต็ม - 25 ปี	177	4.15	158	3.70	0	0.00	335	7.85
8	26 ปีเต็ม - 49 ปี	772	18.08	791	18.52	0	0.00	1,563	36.60
9	50 ปีเต็ม - 59 ปี	365	8.55	413	9.67	0	0.00	778	18.22
10	60 ปีเต็มขึ้นไป	386	9.04	424	9.93	0	0.00	810	18.97
	รวม	2,100	49.18	2,170	50.82	0	0.00	4,270	100.00

เกษตรกร

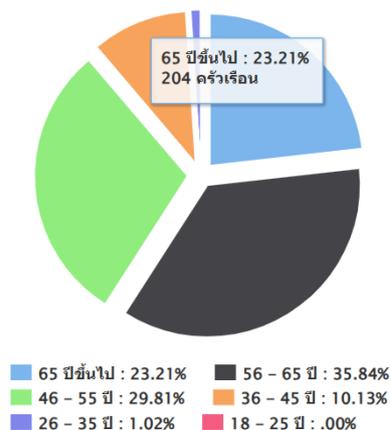
อำเภอหนองกุงศรี มีครัวเรือนเกษตรกร จำนวน ๘๗๙ ครัวเรือน โดยมีหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร อายุระหว่าง ๕๖ - ๖๕ ปี จำนวน ๓๑๕ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๘๔ รองลงมาอายุระหว่าง ๔๖-๕๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๘๑และ ระหว่างอายุ ๖๕ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๒๑

ตารางที่ ๕ แสดงหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

ช่วงอายุ (ปี)	ครัวเรือน	ร้อยละ
๖๕ ปีขึ้นไป	๒๐๔.๐๐	๒๓.๒๑
๕๖ - ๖๕ ปี	๓๑๕.๐๐	๓๕.๘๔
๔๖ - ๕๕ ปี	๒๖๒.๐๐	๒๙.๘๑
๓๖ - ๔๕ ปี	๘๙.๐๐	๑๐.๑๓
๒๖ - ๓๕ ปี	๙.๐๐	๑.๐๒
๑๘ - ๒๕ ปี	๐.๐๐	๐.๐๐
รวม	๘๗๙.๐๐	๑๐๐.๐๐

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร , http://www.iau.doae.go.th/bi_report/bi_report๑/ พ.ศ. ๒๕๖๘

แผนภูมิภาพแสดงหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ



แสดงหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, http://www.iau.doae.go.th/bi_report/bi_report๑/ พ.ศ. ๒๕๖๘

ลักษณะการประกอบอาชีพ

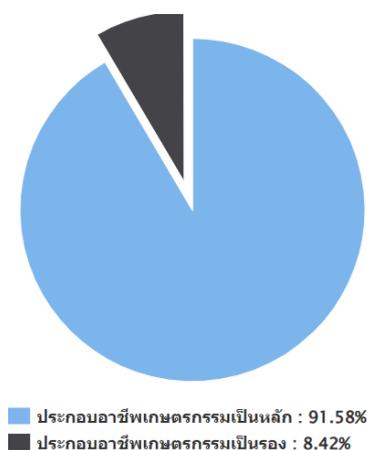
อำเภอหนองกุงศรี มีเกษตรกรที่ประกอบอาชีพหลักส่วนใหญ่เป็นการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นหลัก จำนวน ๘๖๕ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๘๙ และประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง จำนวน ๓๑ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓.๑๑ %

แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	๘๐๕	๘๑.๕๘
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	๓๑	๘.๔๒

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร , http://www.iau.doae.go.th/bi_report/bi_report๑/ พ.ศ. ๒๕๖๘

แผนภูมิภาพแสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร



แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร , http://www.iau.doae.go.th/bi_report/bi_report๑/ พ.ศ. ๒๕๖๘)

ลักษณะการถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรอำเภอหนองกุงศรี ส่วนใหญ่เกษตรกรเป็นเจ้าของเอง จำนวน ๙๖๒ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๘๘ รองลงมาอื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี) จำนวน ๓๔๑ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๘๓ เช่า จำนวน ๑๗ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑.๒๙ และ ตามลำดับ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

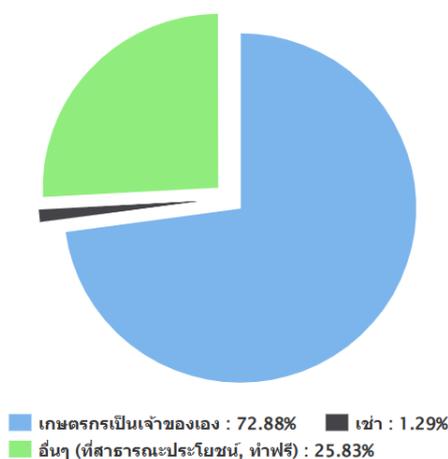
ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	เนื้อที่ (ไร่)
เกษตรกรเป็นเจ้าของ	๗๔๒.๐๐	๑๑,๘๑๗.๐๐
เช่า	๘๗.๐๐	๗๘๘.๐๐
อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี)	๒๒๐.๐๐	๒,๑๘๕.๐๐
รวม **	๘๕๕.๐๐	๑๔,๗๙๐.๐๐

หมายเหตุ * ข้อมูลตามที่ตั้งแปลง เฉพาะครัวเรือนที่แจ้งปรับปรุงกิจกรรมการเกษตรในแต่ละปี

** เกษตรกรบางส่วนมีการถือครองในทุกลักษณะ

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร , http://www.iau.doe.go.th/bi_report/bi_report๑/ พ.ศ. ๒๕๖๘

แผนภูมิภาพแสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร



แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร , http://www.iau.doe.go.th/bi_report/bi_report๑/ พ.ศ. ๒๕๖๗)

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของ)

เกษตรกรอำเภอหนองกุงศรี มีการถือครองที่ดินแบบเอกสารสิทธิ์ประเภทโฉนด จำนวน ๔,๒๖๙ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๑๔ รองลงมาคือเอกสารสิทธิ์ประเภท สป.ก. จำนวน ๓,๑๘๘ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๑๙ เอกสารสิทธิ์อื่นๆ จำนวน ๘๗๙ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๕๓ และหนังสือรับรองของหน่วยงาน จำนวน ๑๑ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๐.๑๓ ตามลำดับ

แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ อำเภอนองกุ้งศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

ประเภทเอกสารสิทธิ (คร่าวเรียน)				รวม
โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรอง ของหน่วยงาน	เอกสารสิทธิ อื่นๆ	
๒๓๕	๗๐๗	๐	๗๔	๙๖๒

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร , http://www.iau.doae.go.th/bi_report/bi_report๑/ พ.ศ. ๒๕๖๘



■ โฉนด/น.ส.ทุกประเภท : 23.13% ■ ส.ป.ก.ทุกประเภท : 69.59%
■ หนังสือรับรองของหน่วยงาน : .00% ■ เอกสารสิทธิอื่นๆ : 7.28%

แสดงประเภทเอกสารสิทธิ อำเภอนองกุ้งศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร , http://www.iau.doae.go.th/bi_report/bi_report๑/ พ.ศ. ๒๕๖๘)

๑.๑ องค์กรและสถาบันเกษตรกร

อำเภอนองกุ้งศรี มีกลุ่มสถาบันเกษตรกร กลุ่มอาชีพการเกษตร ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานราชการ หลายกลุ่ม กลุ่มอาชีพการเกษตร กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น มีกลุ่มต่างๆ ดังนี้

เขต/จังหวัด/อำเภอ	วิสาหกิจชุมชน		เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน	
	จำนวน (แห่ง)	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวน (แห่ง)	จำนวนสมาชิก (คน)
หนองกุ้งศรี	24	369	0	0
หนองบัว	18	289	0	0
โคกเครือ	10	95	0	0
หนองสรวง	10	144	0	0
เสาเล้า	18	329	0	0
หนองใหญ่	34	503	0	0
คางมูล	20	265	0	0
ลำหนองแสน	12	144	0	0
หนองหิน	27	371	0	0
รวมทั้งหมด	173	2,509	0	0

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนองกุ้งศรี)

ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอหนองกงบุรี จังหวัดกาฬสินธุ์

แบบสรุปข้อมูล						
ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอหนองกงบุรี จังหวัดกาฬสินธุ์						
ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์		ชื่อ - นามสกุล ประธานศูนย์	เบอร์โทรศัพท์ ประธานศูนย์ เครือข่าย
			หมู่	ตำบล		
๑	ศพก.หลักอำเภอ หนองกงบุรี	ศูนย์เรียนรู้เกษตร ผสมผสาน	๒	หนองสรวง	นางสมจิตร นา สมใจ	๐๘๒๕๕๑๓๙๐๘
๒	สวนเกษตร ผสมผสานพ่อทอง ดี	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง/เกษตรทฤษฎี ใหม่/เกษตรผสมผสาน	๑	หนองสรวง	นายทองดี ทิพ วงศ์	๐๘๓๙๓๗๕๙๔๙

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๘

กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่

ตำบลหนองสรวง อำเภอหนองกงบุรี มีกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ จำนวน ๒ กลุ่ม ที่ดำเนินกิจกรรมแปลงใหญ่ในอำเภอหนองกงบุรีมีการดำเนินการพัฒนา มันสำปะหลัง ๑ แปลง อ้อย ๑ แปลง

แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่ อำเภอหนองกงบุรี จังหวัดกาฬสินธุ์

๑	หนองสรวง	แปลงใหญ่มะม่วงมหาชนกตำบล หนองสรวง	มะม่วง	๓๘	๔๖๒.๒๕	นายพูนพัฒน์ ศิลาพัฒน์	๐๙๘๖๕๙๑๓๕๗
๒	หนองสรวง	แปลงใหญ่มันสำปะหลังตำบลหนอง สรวง	มัน สำปะหลัง	๓๒	๓๓๑.๒๕	นายเทอด กุลชะโมรินทร์	

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ.๒๕๖๗ <https://co-farm.doae.go.th/profilesamplist.php>

บทที่ ๒

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของตำบลหนองสรวง

๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของตำบลหนองสรวง

สินค้าเกษตรที่สำคัญ ชนิดสินค้าข้าว

๑.๑ แหล่งน้ำหลัก

[] น้ำฝน [] ชลประทาน [] บ่อน้ำบาดาล [] แหล่งน้ำธรรมชาติอื่น ๆ (เขื่อนลำปาว)

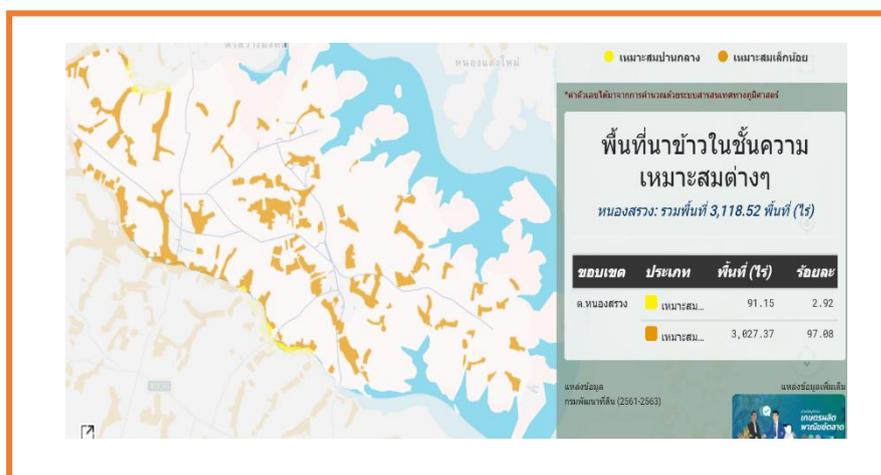
๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

๑) เขตความเหมาะสม

อำเภอหนองกุงศรีมีพื้นที่สำหรับปลูก ข้าวทั้งหมด จำนวน **๕๓,๒๙๘.๖๙** ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐ พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๓,๐๒๗.๓๗ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๕.๗๐๘ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๙๑.๑๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๑๗

ตารางที่ ๑๕ แสดงเขตความเหมาะสม(พื้นที่ศักยภาพ)สำหรับปลูกข้าวอ.หนองกุงศรีจ.กาฬสินธุ์

ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูก ๕๓,๒๙๘.๖๙ (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
หนองสรวง	-	๓๐๒๗.๓๗	๙๑.๑๕	-	๓,๑๑๘.๕๒



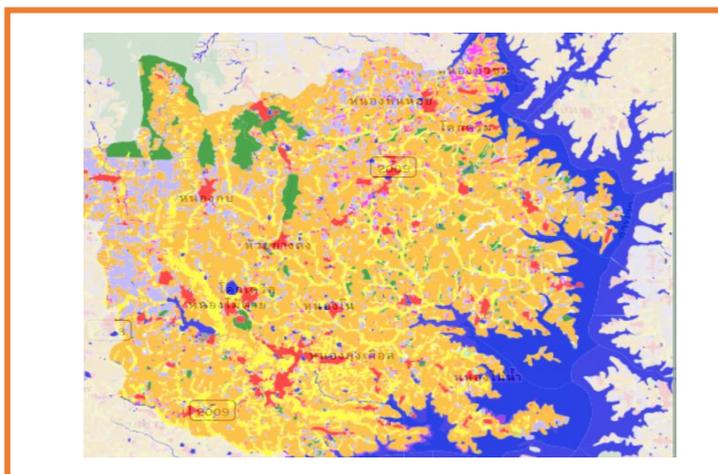
ภาพที่ ๘ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๒) พื้นที่ปลูกข้าว ตำบลหนองสรวง อำเภอหนองกุงศรี มีพื้นที่การปลูกข้าว จำนวน ๖,๙๑๐.๑๔ ไร่ ๗๔๘ ครัวเรือน

ตารางที่ ๑๖ แสดงปริมาณการปลูกข้าว อำเภอหนองสูง จังหวัดกาฬสินธุ์

ตำบล	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
หนองสูง	๗๔๘	๖,๙๑๐.๑๔	๖,๙๑๐.๑๔	๒๓๔๙.๔	๐.๓๔๐

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, พ.ศ. ๒๕๖๘



ภาพที่ ๗ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง)
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๑.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต (เป็นเทคโนโลยีการผลิตที่ใช้ในอำเภอ)

การปลูกข้าว

- วิธีปลูก โดยวิธีปักดำและหว่าน มีการจ้างแรงงานมากในช่วงนี้
- พันธุ์ข้าวเหนียว กข.๖ , กข.๑๐ พันธุ์ข้าวเจ้า ขาวดอกมะลิ ๑๐๕, กข.๑๕ (นาปี)
- การใช้ปุ๋ย ปุ๋ยที่ใช้ คือปุ๋ยเคมี สูตร ๑๕-๑๕-๑๕, สูตร ๑๖-๒๐-๐, สูตร ๑๖-๑๖-๘ , สูตร ๑๖-๘-๘ มี การใส่ ๒ ครั้ง คือ ตอนรองพื้น และช่วงข้าวตั้งท้อง และมีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์มากขึ้นเนื่องจากมีราคาต่ำกว่าปุ๋ยเคมี ส่วนปุ๋ยคอก จะ มีการใส่เพียงเล็กน้อยส่วนใหญ่ใส่ช่วงก่อนทำการปลูกในฤดูถัดไป ประมาณ ๑-๒ เดือน

-การใช้สารเคมี แต่ก่อนมีการใช้สารเคมี พาราควอต พอช่วงหลังมีการแนะนำการปลูกพืชปลอดภัยจากสารพิษ และรณรงค์ให้ทราบโทษของสารเคมี เกษตรกรจึงนิยมหันไปใช้สารสกัดจากสมุนไพรธรรมชาติ เช่น สารสกัดจากสะเดา, ตะไคร้หอม, และอื่นจำนวนมาก โดยมีหลายบริษัทเป็นตัวแทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์เสริมอาหารให้กับพืชและเกษตรกรบางรายสามารถผลิตน้ำหมักชีวภาพไว้ใช้เอง

-การเก็บเกี่ยว ส่วนใหญ่ใช้แรงงานคนเกี่ยวเพื่อให้เกิดรายได้ในชุมชน และมีการใช้รถเกี่ยวบ้าง ค่าจ้างประมาณ ๖๐๐-๘๐๐ บาท/ไร่ ส่วนการนวดข้าวทั้งหมดมีการใช้รถนวดข้าว

ขั้นตอนการเตรียมดินก่อนการทำนา

๑. หว่านปุ๋ยหมักแห้งลงในนาภายหลังจากการเก็บเกี่ยว
๒. เดือนธันวาคม-มกราคม ใช้ปุ๋ยหมักแห้งในอัตรา ๑๐๐กิโลกรัม/ไร่ แล้วทำการไถกลับ
๓. ถ้าไม่ได้หว่านในช่วงหลังจากการเก็บเกี่ยว ให้มาหว่านในช่วงเดือนเมษายน-พฤษภาคม ในอัตรา ๑๕๐กิโลกรัม/ไร่

๔. เดือนมิถุนายน-กรกฎาคม ขยายน้ำหมักชีวภาพ ฉีดพ่นใส่หญ้าแล้วไถกลบโดยใช้น้ำ ๔ ปี๊บ/ไร่ (ใช้น้ำหมักชีวภาพปี๊บละ ๒ ช้อนโต๊ะและกากน้ำตาลปี๊บละ ๒ ช้อนโต๊ะ)

การเตรียมต้นกล้าสำหรับปลูก

๑. แช่เมล็ดพันธุ์ข้าวอัตรา ๒๐ กิโลกรัม/ไร่ ในน้ำหมักชีวภาพ (โดยใช้น้ำ ๑ ปี๊บ เติมน้ำหมักชีวภาพ ๒ ช้อนโต๊ะและกากน้ำตาล ๒ ช้อนโต๊ะ) แช่เมล็ดพันธุ์ข้าวนาน ๓๐ นาที

๒. นำพันธุ์ข้าวไปหว่านในแปลงที่เตรียมเพาะกล้า เมื่อครบอายุ ๕ วัน ให้หว่านปุ๋ยหมักแห้ง ๒๐ กิโลกรัม/ไร่

๓. ขยายน้ำหมักชีวภาพฉีดพ่นโดยใช้น้ำ ๔ ปี๊บ (ใช้น้ำหมักชีวภาพ ๒ ช้อนโต๊ะและกากน้ำตาล ๒ ช้อนโต๊ะ)

๔. เมื่อต้นกล้าอายุได้ ๒๐ วัน หว่านปุ๋ยหมักแห้ง ๒๐ กิโลกรัม/ไร่ ขยายน้ำหมักชีวภาพฉีดพ่นตามอัตราส่วนในข้อ ๓ เพื่อกระตุ้นให้ต้นกล้าแข็งแรงและถอนง่าย

๕. ดูและระดับน้ำให้สูงขึ้นตามอายุของต้นกล้า คือ ๓-๔-๘ เซนติเมตร เมื่อครบ ๒๐-๒๕ วัน เริ่มถอนกล้าไปปักดำได้

๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอหนองกุงศรี มีการปลูกข้าว ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าว					↔	△					▽	

สัญลักษณ์

↔ ช่วงฤดูปลูก

△ ปลูกสูงสุด

↔ ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๙ แสดงปฏิทินการเพาะปลูก

๑.๕ ต้นทุนการผลิต

ตารางที่ ๑๗ แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ปี ๒๕๖๘

รายการ	นอกเขตชลประทาน	
ไถตะ	๒๕๐	บาท
ไถปั่น	๒๕๐	บาท
ไถหว่าน	๒๕๐	บาท
ค่าหว่านข้าว/ดำ	๔๕๐	บาท
เมล็ดพันธุ์ข้าว	๔๒๕	บาท
กำจัดวัชพืช	๓๐๐	บาท
ปุ๋ยเคมี (๒ ครั้ง)	๙๒๕	บาท
ค่าจ้างเกี่ยว	๘๐๐	บาท
ค่าขนข้าว	๕๐	บาท
ค่าน้ำมันตัดหญ้า	๕๐	บาท
ค่าแรงใส่ปุ๋ย	๒๐๐	บาท
รวม	๓,๙๕๐	บาท

(ที่มา :ปราชญ์เกษตรกร, พ.ศ.๒๕๖๘)

๑.๖ สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

๑) วิธีการตลาด (เป็นวิธีตลาดที่เกิดขึ้นในอำเภอ)

สถานการณ์การราคาข้าวเปลือกที่ผ่านมา คาดว่าราคาข้าวเปลือกเจ้าเฉลี่ยที่เกษตรกรขายได้และข้าวเปลือกเหนียวปรับตัวเพิ่มขึ้น เนื่องจากผลผลิตได้รับความเสียหายจากภัยน้ำท่วม ทำให้มีผลผลิตออกสู่ตลาดน้อย ขณะที่ราคาข้าวเปลือกเจ้าหอมมะลิที่เกษตรกรขายได้ปรับตัวลดลง เนื่องจากปัจจุบันมีคู่แข่งมากขึ้น อาทิ เวียดนาม และกัมพูชา จึงส่งผลต่อราคาข้าวหอมมะลิไทยลดลง ราคาข้าวเปลือกปัจจุบัน ราคาข้าว เปลือก เจ้ามะลิ ๑๐๕ ราคา ต้นละ ๑๐,๙๐๐-๑๕,๐๐๐ บาท ราคาข้าว เปลือก ข้าวเหนียว กข.๖ ราคา ต้นละ ๑๒,๐๐๐-๑๓,๐๐๐ บาท

(๑) วิธีการตลาด (เป็นวิธีตลาดที่เกิดขึ้นในอำเภอ)

การจำหน่ายข้าว จะจำหน่ายในรูปแบบข้าวเปลือก โดยเกษตรกรจะนำผลผลิตไปจำหน่ายคือในตลาดชุมชน สหกรณ์การเกษตร และตลาดกลางสินค้าเกษตร

๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

มีแหล่งรับซื้อ รวม ๓ แห่ง

- อยู่ในหมู่ที่ ๑ ตำบล ลำหนองแสน จำนวน ๒ แห่ง

- อยู่ในหมู่ที่ ๑๒ ตำบล หนองกุ้งศรีจำนวน ๑ แห่ง

๑.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

๑) เกษตรกร

มีเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในอำเภอนองกุ้งศรี จำนวน ๘,๘๔๑ ราย และมีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ จำนวน ๒ ราย มีความรู้ ความชำนาญ องค์กรความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

ตารางที่ ๑๘ แสดงเกษตรกรต้นแบบของสินค้าในพื้นที่

ที่	หมู่		ตำบล	ประเภท	องค์ความรู้โดดเด่น
๑	๕	นายอภิเดช อัครภูมิ	ลำหนองแสน	กลุ่มแปลงใหญ่	การผลิตข้าว เมล็ดพันธุ์ข้าว การจัดการศัตรู
๒	๙	นายรุจี ภูผาทอง	หนองกุ้งศรี	ปราชญ์	การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอหนองกุ้งศรี, พ.ศ.๒๕๖๘)

๒) องค์กรเกษตรกร ดังนี้

ตารางที่ ๑๙ แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

องค์กรเกษตรกร	จำนวน (แห่ง)	ชื่อกลุ่ม
แปลงใหญ่	๑	แปลงใหญ่ข้าว หมู่ ๕ ตำบลลำหนองแสน อำเภอนองกุ้งศรี (กลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวครบวงจร)

๒. การวิเคราะห์ Supply chain

ตารางที่ ๒๐ แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้า ข้าว อำเภอหนองกุ้งศรี

		ต้นทาง	กลางทาง	ปลายทาง
มิติพื้นที่	สถานการณ์ปัจจุบัน	พื้นที่นาส่วนใหญ่อาศัยน้ำฝนและมี ส่วนน้อยติดเขื่อนลำปาว	มีโรงสีชุมชนและโรงสีขนาดกลาง กระจายตัวในอำเภอ และมี สหกรณ์การเกษตรที่รับซื้อ ข้าวเปลือก	มีจุดรวบรวมข้าวเปลือกอยู่ ฉางและร้านค้าส่งใน ท้องถิ่น
	ปัญหา Pain point	เป็นพื้นที่นอกเขตชลประทานขาด แคลนน้ำในฤดูแล้ง ดินเริ่ม เสื่อมสภาพจากการใช้สารเคมี	โรงสีรับซื้อข้าวแต่มีการหัก สิ่งเจือปน ๑๐%	พื้นที่ตากข้าวมีจำกัด บางครั้งฝนตกขณะตากข้าว ส่งผลต่อคุณภาพผลผลิตต่ำ
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	ใช้เซนเซอร์วัดความชื้นดินและ ระบบบริหารจัดการน้ำ, แผนที่ เกษตรเพื่อระบุโซนนิ่งที่เหมาะสม , การใช้เทคโนโลยีที่เท่าทันต่อสภาพ อากาศ	คัดแยก และรวบรวมเพื่อนำไป จำหน่ายกับสหกรณ์ ที่รับซื้อใน โดยไม่หักสิ่งเจือปน	ระบบคำนวณเส้นทางขนส่ง เพื่อลดต้นทุนน้ำมัน
มิติคน	สถานการณ์ปัจจุบัน	เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ทำ นาตามวิถีเดิม	กลุ่มแปลงใหญ่ฯชุมชนเริ่มมีการ ปลูกข้าวแบบปลอดภัยและ จำหน่ายข้าวสารบรรจุถุง	พ่อค้าคนกลางเป็นผู้กำหนด ราคาหลัก
	ปัญหา Pain point	ขาดแรงงานคนรุ่นใหม่ และขาด ทักษะด้านเทคโนโลยีแม่นยำ	ขาดทักษะด้านการตลาดดิจิทัล และการสร้างแบรนด์	ผู้บริโภคขาดความเชื่อมั่น ในที่มาของสินค้า (Traceability)
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	จ้างบริการโดรนพ่นปุ๋ย/ยา เพื่อลด การใช้แรงงานคน	ฝึกอบรมการแปรรูปและ การตลาดออนไลน์ผ่านสมาร์ต โฟน	ระบบสแกน QR Code เพื่อตรวจสอบแหล่งที่มา และประวัติคนปลูก
มิติสินค้า	สถานการณ์ปัจจุบัน	ปลูกข้าวเหนียวและข้าวหอมมะลิ เป็นหลัก	สินค้าส่วนใหญ่เป็นข้าวเปลือก ธรรมดา เริ่มมีบรรจุถุงบ้าง	ขายส่งเป็นบิ๊กล็อต (Big Lot) กำไรต่อหน่วยต่ำ
	ปัญหา Pain point	พันธุ์ข้าวปนทำให้คุณภาพไม่ สม่ำเสมอ ความชื้นสูงในช่วงเก็บ เกี่ยว	บรรจุภัณฑ์ (Packaging) ไม่ ดึงดูดใจ และขาดการแปรรูปเพิ่ม มูลค่า	ข้าวเสื่อมคุณภาพหากเก็บ สต็อกไว้นาน (มอด/กลิ่น หืน)

	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	การใช้เม็ดเงินอุดหนุนพิเศษและการ ตรวจ DNA ข้าว	เทคโนโลยีอบแห้งลดความชื้น และการแปรรูปเป็นขนม/ เครื่องสำอาง	บรรจุภัณฑ์สุญญากาศและ ระบบ E- Commerce/Social Commerce เพื่อขายตรง สู่ผู้บริโภค
--	--------------------------------------	---	---	---

บทที่ ๓

บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

๑. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ

ตารางที่ ๒๑ แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	๑.โครงการสร้างภูมิคุ้มกันดินเพื่อเท่าทันวิกฤติภูมิอากาศแปรปรวน
๒. ชื่อแผนงาน	ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการเกษตรปลอดภัยและเกษตรยั่งยืน
๓. แนวทางการพัฒนา	การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการจัดการดิน-ปุ๋ย
๔. หลักการและเหตุผล	ในพื้นที่อำเภอหนองกุรังศรี การทำนาส่วนใหญ่ยังพึ่งพาฟ้าฝนเป็นหลัก เมื่อเกิดวิกฤติภูมิอากาศแปรปรวน เช่น ฝนทิ้งช่วงในช่วงข้าวแตกกอ หรือฝนตกหนักในช่วงข้าวออกดอก ทำให้ผลผลิตเสียหายอย่างมาก เกษตรกรมักแก้ไขปัญหาด้วยการระดมใส่ปุ๋ยเคมีปริมาณมากเพื่อหวังให้ต้นข้าวฟื้นตัว ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุและทำให้ต้นข้าวอ่อนแอต่อโรค (เช่น โรคไหม้) และแมลงศัตรูพืช การสร้างภูมิคุ้มกันให้ "ดินนา" จึงเป็นทางออกสำคัญ เพื่อให้ดินสามารถอุ้มน้ำได้นานขึ้นในยามแล้ง และข้าวมีระบบรากที่แข็งแรงพอจะทนทานต่อสภาวะวิกฤติ
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑.เพื่อให้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวสามารถวิเคราะห์ดินและใช้ปุ๋ยตามระยะการเจริญเติบโตของข้าวได้อย่างแม่นยำ ๒.เพื่อส่งเสริมการจัดการวัสดุเหลือใช้ในนาข้าว (ฟางข้าว) มาเป็นอินทรีย์วัตถุสร้างภูมิคุ้มกันให้ดิน ๓.เพื่อเพิ่มผลผลิตข้าวต่อไร่และลดต้นทุนค่าปุ๋ยเคมีอย่างน้อย ๒๕%
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	เชิงปริมาณ: เกษตรกรในพื้นที่เป้าหมายจำนวนอย่างน้อย จำนวน ๑๐๐ ราย เข้ารับการอบรมและฝึกปฏิบัติ เชิงคุณภาพ: เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการร้อยละ ๘๐ มีความรู้ความเข้าใจและสามารถตรวจวิเคราะห์ดินเบื้องต้นได้เอง ผลกระทบ: ต้นทุนค่าปุ๋ยเคมีของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการลดลงเฉลี่ยร้อยละ ๒๐-๓๐
๗. พื้นที่เป้าหมาย	เขตพื้นที่การเกษตรในอำเภอหนองกุรังศรี จังหวัดกาฬสินธุ์
๘. กิจกรรมหลัก	๑.กิจกรรม "Check-up ดิน": อบรมเชิงปฏิบัติการการเก็บตัวอย่างดินแบบมาตรฐาน และการใช้ชุดตรวจสอบดิน (Soil Test Kit) ๒.การสร้าง "โรงงานปุ๋ยในนาข้าว" ด้วยปอเทือง อบรมเทคนิคการปลูกปอเทือง

	<p>๓.กิจกรรม "สร้างเกราะคุ้มกัน": สาธิตการทำปุ๋ยหมักแบบรวดเร็วและการใช้จุลินทรีย์เพื่อฟื้นฟูโครงสร้างดินให้เหมาะกับสภาพอากาศแปรปรวน</p> <p>๔.กิจกรรม "ปุ๋ยสั่งตัด": ฝึกการคำนวณและผสมปุ๋ยใช้เองตามค่าวิเคราะห์ดินเพื่อการใช้ปุ๋ยที่คุ้มค่าและแม่นยำ</p> <p>๕.กิจกรรม "แปลงเรียนรู้สู่ภัยอากาศ": ติดตามผลและถอดบทเรียนจากแปลงสาธิตที่ใช้การจัดการดินแบบสร้างภูมิคุ้มกัน</p>
๙. หน่วยงานดำเนินการ	<p>หน่วยงานหลัก: สำนักงานเกษตรอำเภอหนองกุงศรี</p> <p>หน่วยงานสนับสนุน: กรมพัฒนาที่ดิน (หมอดินอาสา), องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่</p>
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	ตุลาคม ๒๕๖๙ – กันยายน ๒๕๗๐
๑๑. งบประมาณ	งบประมาณพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด หรือ งบประมาณจากกรมส่งเสริมการเกษตร
๑๒. ผลผลิต (Output)	<p>๑.เกษตรกรได้รับการฝึกอบรมทักษะการวิเคราะห์ดินและการจัดการดิน-ปุ๋ย</p> <p>๒.ชุดข้อมูลค่าวิเคราะห์ดินในพื้นที่เป้าหมายเพื่อใช้ในการวางแผนการเพาะปลูกในฤดูกาลถัดไป</p> <p>๓.คู่มือหรือแนวปฏิบัติการปรับปรุงดินเพื่อรับมืออากาศแปรปรวนสำหรับเกษตรกร</p>
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	<p>ด้านเศรษฐกิจ: เกษตรกรมีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นจากการลดต้นทุนค่าปุ๋ยและผลผลิตที่ไม่เสียหายจากสภาพอากาศ</p> <p>ด้านสิ่งแวดล้อม: ดินได้รับการฟื้นฟูให้มีโครงสร้างที่ดีขึ้น มีความหลากหลายทางชีวภาพในดิน และลดการตกค้างของสารเคมี</p> <p>ด้านสังคม: เกิดเครือข่ายเกษตรกรแห่งการเรียนรู้ที่สามารถพึ่งพาตนเองได้และเท่าทันต่อสถานการณ์โลก</p>

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	๒.โครงการส่งเสริมการปลูกพืชใช้น้ำน้อยหลังนา เพื่อสร้างรายได้และหยุดการเผาอย่างยั่งยืน
๒. ชื่อแผนงาน	ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการเกษตรปลอดภัยและเกษตรยั่งยืน
๓. แนวทางการพัฒนา	การปรับเปลี่ยนระบบการผลิตภาคเกษตรและการบริหารจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร
๔. หลักการและเหตุผล	<p>หลังจากเสร็จสิ้นฤดูกาลทำนาปี เกษตรกรในอำเภอหนองกุงศรีส่วนใหญ่มักปล่อยพื้นที่นาให้ว่างเปล่าหรือทำการทำนาปรังซึ่งมีความเสี่ยงสูงต่อการขาดแคลนน้ำจากสภาวะอากาศแปรปรวน นอกจากนี้ยังมีปัญหาการจัดการฟางข้าวที่มักใช้วิธีการเผา ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของเกษตรกรและก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศ (PM ๒.๕)</p> <p>การปลูกพืชใช้น้ำน้อยหลังนา เช่น พืชตระกูลถั่ว (ถั่วลิสง ถั่วเขียว) หรือปอเทือง เป็นทางเลือกที่ช่วยประหยัดน้ำได้มากกว่าการทำนาปรังถึง ๒-๓ เท่า และช่วยลดวงจรโรคและแมลงในนาข้าว ขณะเดียวกันยังเป็นการนำฟางข้าวมาใช้ประโยชน์ในลักษณะวัสดุคลุมดินเพื่อรักษาความชื้น ลดการเผา และช่วยเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรในช่วงฤดูแล้ง</p>
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	<p>๑.เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชใช้น้ำน้อยแทนการทำนาปรังหรือปล่อยที่ว่างเปล่าหลังฤดูเก็บเกี่ยว</p> <p>๒.เพื่อลดการเผาฟางข้าวและตอซัง โดยการนำมาใช้ประโยชน์ในรูปแบบการคลุมดินและการผลิตปุ๋ย</p> <p>๓.เพื่อสร้างรายได้เสริมและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์จากที่ดินให้แก่เกษตรกร</p>
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	<p>เชิงปริมาณ: เกษตรกรเข้าร่วมโครงการ ระบุจำนวน ๑๐๐ ราย พื้นที่ปลูกพืชใช้น้ำน้อยไม่น้อยกว่า ๒๐๐ ไร่</p> <p>เชิงคุณภาพ: ปริมาณการเผาในพื้นที่เกษตรเป้าหมายลดลงร้อยละ ๘๐</p> <p>ผลกระทบ: เกษตรกรมีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นจากการปลูกพืชหลังนาเฉลี่ยไม่น้อยกว่า ๒,๐๐๐ บาทต่อไร่</p>
๗. พื้นที่เป้าหมาย	เขตพื้นที่การเกษตรในอำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์
๘. กิจกรรมหลัก	<p>๑.กิจกรรม "เปลี่ยนฟางเป็นทอง": สาธิตการใช้ฟางข้าวคลุมดินเพื่อรักษาความชื้นในแปลงพืชใช้น้ำน้อย แทนการเผาทิ้ง</p> <p>๒.กิจกรรม "เลือกพืชที่ใช่ ในดินที่ถูก": อบรมการเลือกชนิดพืชใช้น้ำน้อยที่ตลาดต้องการ (เช่น ถั่วเขียว, ถั่วลิสง, ข้าวโพด) ให้สอดคล้องกับค่าวิเคราะห์ดิน</p>

	<p>๓.กิจกรรม "บริหารจัดการน้ำหยด/ละอองฝอย": สาธิตการติดตั้งระบบน้ำประหยัดพลังงานในระดับแปลงนา</p> <p>๔.กิจกรรม "เชื่อมโยงตลาด": จัดทำข้อตกลงซื้อขายล่วงหน้ากับผู้รับซื้อในพื้นที่เพื่อประกันราคาและตลาดรองรับผลผลิต</p>
๙. หน่วยงานดำเนินการ	<p>หน่วยงานหลัก: สำนักงานเกษตรอำเภอหนองกุงศรี</p> <p>หน่วยงานสนับสนุน: กรมพัฒนาที่ดิน, สำนักงานพลังงานจังหวัด (ระบบปั๊มน้ำโซลาร์เซลล์), ภาคเอกชนผู้รับซื้อผลผลิต</p>
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	พฤศจิกายน ๒๕๖๙ – เมษายน ๒๕๗๐
๑๑. งบประมาณ	งบประมาณพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด หรือ งบประมาณจากกรมส่งเสริมการเกษตร
๑๒. ผลผลิต (Output)	<p>๑.แปลงต้นแบบการปลูกพืชใช้น้ำน้อยโดยไม่เผาตอซัง</p> <p>๒.จำนวนเกษตรกรที่มีทักษะในการจัดการพืชหลังนาและการใช้น้ำอย่างประหยัด</p> <p>๓.ปริมาณวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร (ฟางข้าว) ที่ถูกนำมาใช้ประโยชน์แทนการเผา</p>
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	<p>ด้านเศรษฐกิจ: เกษตรกรมีรายได้หมุนเวียนตลอดปี ลดความเสี่ยงจากการขาดทุนในสภาวะแล้ง</p> <p>ด้านสิ่งแวดล้อม: คุณภาพอากาศในอำเภอดีขึ้นจากการลดการเผา และดินมีคุณภาพดีขึ้นจากการเพิ่มอินทรีย์วัตถุจากซากพืช</p> <p>ด้านความมั่นคง: สร้างความมั่นคงทางอาหารและรายได้ให้แก่ครัวเรือนเกษตรกรอย่างยั่งยืน</p>

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	๓.โครงการยกระดับห่วงโซ่คุณค่าข้าวอำเภอหนองกุงศรีด้วยเทคโนโลยีอัจฉริยะและการตลาดนำการผลิต (Nong Kung Si Rice Value Chain Transformation)
๒. ชื่อแผนงาน	แผนงานยกระดับเศรษฐกิจฐานรากและนวัตกรรมการเกษตรอัจฉริยะ
๓. แนวทางการพัฒนา	การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่อุปทาน (Up-Mid-Downstream)
๔. หลักการและเหตุผล	ข้าวในอำเภอหนองกุงศรีประสบปัญหาต้นทุนการผลิตสูงจากแรงงานและปัจจัยการผลิตที่ตลาดเคลื่อน อีกทั้งเกษตรกรส่วนใหญ่ยังจำหน่ายในรูปข้าวเปลือกทำให้ถูกกดราคาและขาดอำนาจต่อรอง โครงการนี้จึงมุ่งนำ Agri-Tech เช่น โดรนเกษตร, เซนเซอร์ IoT และระบบ AI คัดเกรดข้าว มาช่วยลดต้นทุนและเพิ่มมาตรฐานสินค้า พร้อมสร้างระบบการตลาดออนไลน์เพื่อเชื่อมโยงผู้ผลิตกับผู้บริโภคโดยตรง
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	<p>๑. เพื่อลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการแปลงนาด้วยเทคโนโลยีแม่นยำ</p> <p>๒. เพื่อยกระดับมาตรฐานการแปรรูปข้าวและสร้างระบบตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability)</p> <p>๓. เพื่อสร้างช่องทางการตลาดดิจิทัลและแบรนด์สินค้าข้าวคุณภาพสูงประจำท้องถิ่น</p>
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	<p>เชิงปริมาณ: เกษตรกรนาร่อง ๑๐๐ ราย, มีแบรนด์สินค้าข้าวพรีเมียมอย่างน้อย ๑ แบรนด์</p> <p>เชิงคุณภาพ: ผลผลิตข้าวมีคุณภาพมาตรฐาน GAP และได้รับการรับรองมาตรฐานสินค้าแปรรูป</p> <p>ผลกระทบ: ต้นทุนการผลิตลดลงร้อยละ ๑๕ และรายได้รวมของกลุ่มเกษตรกรเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๐-๓๐</p>
๗. พื้นที่เป้าหมาย	พื้นที่ปลูกข้าวและโรงสีชุมชนในเขตอำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์
๘. กิจกรรมหลัก	<p>๑. Smart Production: บริการโดรนเพื่อการเกษตรและการติดตั้ง IoT มอนิเตอร์แปลงนา</p> <p>๒. Value-Added Processing: ติดตั้งระบบ AI คัดแยกคุณภาพเมล็ดข้าวและเครื่องจักรแปรรูปมาตรฐาน</p> <p>๓. Branding & Traceability: ออกแบบบรรจุภัณฑ์และระบบ QR Code Blockchain ติดตามที่มาสินค้า</p>

	๔. Digital Market Launch: สร้างแพลตฟอร์มขายออนไลน์และระบบ Subscription (ปีโตข้าวหนองกุ้งศรี)
๙. หน่วยงานดำเนินการ	หน่วยงานหลัก: สำนักงานเกษตรอำเภอหนองกุ้งศรี หน่วยงานสนับสนุน: พาณิชยจังหวัด, มหาวิทยาลัยในพื้นที่ (ด้านนวัตกรรม), และวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	๑ ปี (พฤศจิกายน ๒๕๖๙ – ตุลาคม ๒๕๗๐)
๑๑. งบประมาณ	ประมาณการ ๕๗๐,๐๐๐ บาท (งบพัฒนาจังหวัด หรือ งบสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน)
๑๒. ผลผลิต (Output)	๑. แพลตฟอร์มแบบที่บริหารจัดการด้วยเทคโนโลยีอัจฉริยะ ๒. ผลิตภัณฑ์ข้าวแปรรูปที่บรรจุในบรรจุภัณฑ์มาตรฐานพรีเมียม ๓. ช่องทางตลาดออนไลน์ (E-Commerce) ที่พร้อมใช้งาน
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	ด้านเศรษฐกิจ: เกิดโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีที่เกษตรกรสามารถใช้งานร่วมกันได้ในระยะยาว ด้านสังคม: เกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่างเกษตรกรรุ่นเก่าและคนรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer) ด้านขีดความสามารถ: อำเภอหนองกุ้งศรีมีโมเดลการจัดการห่วงโซ่คุณค่าข้าวที่สามารถขยายผลไปยังสินค้าอื่นได้

๒. สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

ตารางที่ ๒๒ แสดงสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

โครงการ (Project)	ปัจจัยขาเข้า (Input)	กิจกรรม/กระบวนการ (Activities)	ผลการดำเนินงานกิจกรรม			แหล่ง งบประมาณ	ปีที่ ดำเนินการ
			ผลผลิต (Output) (เห็นผลทันทีหรือภายใน ๑ ปี)	ผลลัพธ์ (Outcome) (เห็นผลภายใน ๒ ปี)	ผลกระทบ (Impact) (เห็นผลภายใน ๓ - ๕ ปี)		
๑.โครงการสร้าง ภูมิคุ้มกันดินเพื่อเท่า ทันวิกฤติภูมิอากาศ แปรปรวน	- ชุด Soil Test Kit - เมล็ดพันธุ์ปอเทือง - หัวเชื้อจุลินทรีย์พื้นฟู ดิน - วิทยากรจากกรม พัฒนาที่ดิน	๑. Check-up ดิน: ตรวจสอบ วิเคราะห์ดินรายแปลง ๒. โรงงานปุ๋ยในนา: ปลูก และไถกลบพืชปุ๋ยสด ๓. ปุ๋ยสั่งตัด: ผสมปุ๋ยใช้ เองตามค่าวิเคราะห์ดิน ๔. แปลงเรียนรู้: ถอด บทเรียนสู่ภัยอากาศ	- เกษตรกร ๑๐๐ รายมี ทักษะตรวจดิน - ฐานข้อมูลค่าดินใน พื้นที่ - คู่มือการปรับปรุงดิน ฉบับชาวบ้าน	- ต้นทุนปุ๋ยลดลง ๒๐- ๓๐% - ดินอุ้มน้ำได้ดีขึ้น ข้าว แข็งแรงทนแล้ง/ทนโรค - รายได้สุทธิเพิ่มขึ้นจาก ผลผลิตที่คงที่	- ดินในหนองคูศรีมี ความอุดมสมบูรณ์ยั่งยืน - ลดการชะล้างพังทลาย ของหน้าดิน - เกษตรกรพึ่งพาตนเอง ได้ไม่หันเหต่อราคา ปุ๋ยโลก	งบจังหวัด หรือ กรมส่งเสริม เกษตร (ปี ๒๕๖๙	ตุลาคม ๒๕๖๙ – กันยายน ๒๕๗๐
๒.โครงการส่งเสริม การปลูกพืชใช้น้ำน้อย หลังนา เพื่อสร้าง รายได้และหยุดการ เผาอย่างยั่งยืน	๑. เมล็ดพันธุ์พืชน้ำ น้อย (ถั่วเขียว, ถั่วลิสง , ข้าวโพด) ๒. ชุดวัสดุสาริระบบ น้ำหยด/ละอองฝอย ๓. ชุดความรู้การ วิเคราะห์ดิน ๔. งบประมาณ ดำเนินงาน	๑. เปลี่ยนฟางเป็นทอง: สาริการใช้ฟางคลุมดิน รักษาความชื้นแทนการ เผา ๒. เลือกพืชที่ใช่: อบรม เลือกชนิดพืชตามค่า วิเคราะห์ดินและตลาด ๓. บริหารจัดการน้ำ: สาริตติดตั้งระบบน้ำหยด ประหยัดพลังงาน	- เกษตรกร ๑๐๐ รายได้รับการอบรม - แปลงต้นแบบพืชน้ำ น้อย ๒๐๐ ไร่ - มีคู่สัญญาซื้อขาย ผลผลิตล่วงหน้า	- อัตราการเผาต่อซัง ลดลงร้อยละ ๘๐ - เกษตรกรมีรายได้สุทธิ เพิ่มขึ้นเฉลี่ย ๒,๐๐๐ บาท/ไร่ - ลดความเสี่ยงจากการ ขาดแคลนน้ำ	- มลพิษ PM ๒.๕ ใน อำเภอลดลงอย่างยั่งยืน - โครงสร้างดินดีขึ้นจาก การเพิ่มอินทรีย์วัตถุ - เกิดต้นแบบ เกษตรกรรมหมุนเวียน (BCG) ที่เข้มแข็ง	งบประมาณ พัฒนาจังหวัด/ กลุ่มจังหวัด หรือ งบกรม ส่งเสริม การเกษตร	พฤศจิกายน ๒๕๖๙ – เมษายน ๒๕๗๐

		๔. เชื่อมโยงตลาด: ทำ ข้อตกลงซื้อขายล่วงหน้า กับเอกชน					
๓.โครงการยกระดับ ห่วงโซ่คุณค่าข้าวด้วย เทคโนโลยีอัจฉริยะ	งบประมาณ ๕.๗ แสน บาท, โดรนเกษตร, ระบบ IoT, AI คัด เกรดข้าว, วิทยากร ด้านการตลาด	๑. ติดตั้งระบบ Smart Farm ๒. พัฒนาโรงสีอัจฉริยะ ๓. สร้างแบรนด์สินค้า ดิจิทัล ๔. อบรมการตลาด ออนไลน์	- แปรณอัจฉริยะ ๑๐๐ ราย - แบนด์ข้าวพรีเมียม ของอำเภอ - ช่องทางขาย E- Commerce	เกษตรกรมีรายได้ เพิ่มขึ้น ๒๐-๓๐% จาก การขายข้าวแบรนด์ ตัวเอง และลดต้นทุน การผลิต	กิตติเศรษฐกิจดิจิทัลใน ระดับฐานราก และ หนองกุ้งศรีเป็น ศูนย์กลางข้าวคุณภาพ ของจังหวัด	งบพัฒนา จังหวัด/กลุ่ม จังหวัด	๒๕๖๙- ๒๕๗๐

บรรณานุกรม

กรมการปกครอง.๒๕๖๘. ฝ่ายทะเบียนและบัตรอำเภอหนองงูงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์. ข้อมูลครัวเรือน
กระทรวงมหาดไทย.

กรมควบคุมมลพิษ. ๒๕๖๘ รายงานสถานการณ์และคุณภาพอากาศประเทศไทย

แหล่งที่มา : <http://air4thai.pcd.go.th/webV๒/station.php?station=๔๖t>

กรมส่งเสริมการเกษตร.๒๕๖๒ **ชั้นข้อมูลชุดดิน** (ระบบบริการข้อมูลแผนที่ส่งเสริมการเกษตร)

แหล่งที่มา : <http://ssmap.doae.go.th/ssmap/>

กรมพัฒนาที่ดิน. **ระดับความเหมาะสมของพื้นที่** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์)

แหล่งที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/>

กรมส่งเสริมการเกษตร. ๒๕๖๘. **ระบบสารสนเทศการผลิตทางการเกษตร**

แหล่งที่มา : <https://production.doae.go.th/>

กรมส่งเสริมการเกษตร. ๒๕๖๘ **ขอบเขตการปกครอง** (ระบบบริการข้อมูลแผนที่ส่งเสริมการเกษตร)

แหล่งที่มา : <http://ssmap.doae.go.th/ssmap/>

สำนักงานเกษตรอำเภอหนองงูงศรี ๒๕๖๘. **ข้อมูลด้านการเกษตร**. กรมส่งเสริมการเกษตร

แหล่งที่มา :brd.ricethailand.go.th, [กรมการค้าภายใน](#))